

Bibliotek, internet och demokrati

- En undersökning om
svenskars digitala kunskaper

Svensk
biblioteksförning

National Library
of Sweden

Kontakt Novus: Mats Elzén & Katarina Hajdu

Datum: 2019-12-20

Bakgrund & Genomförande

BAKGRUND

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av Svensk biblioteksförening, Kungliga biblioteket och Digitalt först med användaren i fokus.

Syftet med undersökningen är att undersöka allmänhetens inställning till och kunskap om sekretessfrågor online, sociala medier, integritet på internet. Därtill tittar vi på allmänhetens syn på medievanor på nätet kopplat till betalningsvilja samt vad man tycker är det bästa och sämsta med internet.

MÅLGRUPP

Den svenska allmänheten i åldern 18-79 år

Ålder:
18-79 år

GENOMFÖRANDE

Antal intervjuer:

1012 Fältperiod 13 –18
december 2019

**Deltagar-
frekvens:
50%**

Deltagarfrekvensen är 50%. Det finns inget som tyder på att bortfallet skulle snedvrider resultatet, utan undersökningen är åsiktsmässigt representativ för den grupp som skulle undersökas, och de slutsatser som presenteras i undersökningen gäller hela populationen.

En Novusundersökning är en garant för att undersökningen är relevant och rättvisande för hela gruppen som skall undersökas.

Undersökningen är genomförd via webbintervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade och representativa Sverigepanel.

RESULTAT

Resultaten för allmänheten levereras i en diagramrapport. Markerade signifikanta skillnader i rapporten är jämfört mot totalen (kön, ålder, utbildning och region). Resultatet är efterstratifierat.

FELMARGINAL

Vid 1 000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 2,5%

Vid utfall 50/50: +/- 3,2%

Vid 5000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 1,1%

Vid utfall 50/50: +/- 1,4%

Resultat

Svenskars kunskap om digitalisering och internet

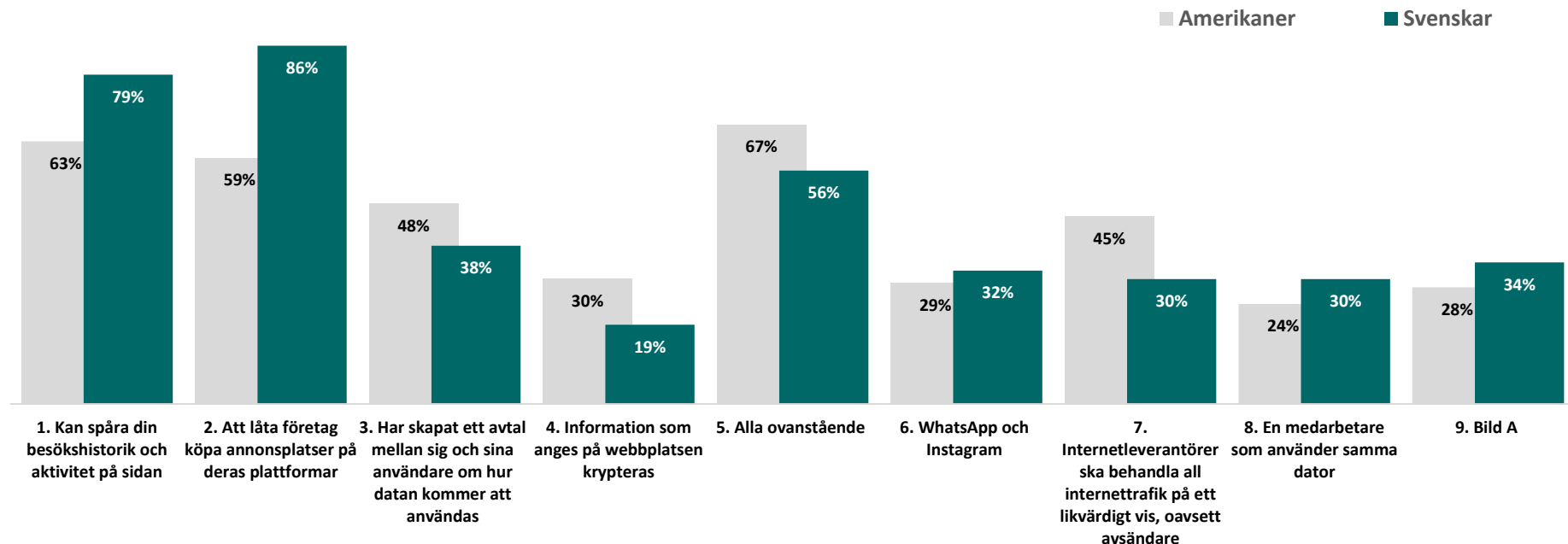
Sammanfattning – Andel rätt svar i kunskapsfrågorna

Totalt sett är det bara på tre frågor av nio som mer än hälften av svenskarna svarar rätt. Det är frågorna som rör cookies, främsta inkomstkällan för sociala plattformar och om nätfiske. Vissa grupper svarar mer rätt än andra på kunskapsfrågorna i undersökningen. Kön, ålder och utbildning har alla betydelse på hur man svarar på frågorna. Överlag är män mer kunniga om digitalisering och internet än vad kvinnor är, även yngre mer än äldre och de välutbildade mer än de lågutbildade. Sammanfattningsvis är andelen svenskar som svarar rätt på frågorna följande:

- Åtta av tio svenskar svarar att cookies betyder att webbplatsen kan spåra din besökshistorik och aktivitet på sidan.
- Nästan nio av tio svenskar svarar att annonsplatser på plattformar är den största inkomstkällan för de större sociala medieplattformarna.
- Nästan fyra av tio svarar att en sekretess-policy betyder att webbplatsen har skapat ett avtal mellan sig och sina användare om hur data kommer att användas.
- En av fem svarar att `https://` i en webbadress innebär att information på webbplatsen krypteras.
- Drygt hälften svarar att nätfiske kan ske genom e-post, sociala medier, webb och i sms.
- En av tre svarar att WhatsApp och Instagram ägs av Facebook.
- Tre av tio svarar att principen om nätneutralitet beskriver att internetleverantörer ska behandla all internettrafik på ett likvärdigt vis.
- Tre av tio svarar att inkognitoläge innebär att medarbetare som använder samma dator inte se ens aktiviteter online.
- En av tre svarar rätt på bilden om tvåfaktorsautentisering.

Andel rätt i kunskapsfrågorna – jämförelse mot USA

Andel korrekta svar per fråga bland allmänheten i Sverige jämfört med allmänheten i USA

Åtta av tio svarar att cookies betyder att webbplatsen kan spåra din besökshistorik och aktivitet på sidan

FRÅGA: Om en webbplats använder cookies betyder det att webbplatsen...

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (79%)

- Män (86%)
- De i åldern 18-29 år (94%) och de i åldern 30-49 år (88%)
- Universitetsutbildade (90%)
- Tjänstemän (91%)

1.

Kan spåra din besökshistorik och aktivitet på sidan

79%

Inte kan smitta din dator/ mobil/ surfplatta med ett datorvirus

4%

Automatiskt kommer att uppmana dig att uppdatera din webbläsares programvara om den behöver uppdateras

2%

Kan se innehållet i alla filer på enheten som du använder

2%

Vet inte

13%

BAS: Totalt (n=1012)

Nästan nio av tio tror att annonsplatser på plattformar är den största inkomstkällan för de större sociala medieplattformarna

FRÅGA: Vilket av följande är den största inkomstkällan för de flesta större sociala medieplattformar?

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (86%)

- De i åldern 30-49 år (92%)
- Universitetsutbildade (92%)
- Tjänstemän (92%)

2.

Att låta företag köpa annonsplatser på deras plattformar

86%

Anordna konferenser/event för sociala medier influencers. (Med influencers menar vi personer som via sina sociala medier kanaler påverkar attityder och handlingar hos sina läsare och följare)

3%

Erbjuda konsulttjänster till företagskunder

1%

Exklusiva licenserbjudanden med bredbandsbolag och mobiltelefonstillverkare

0%

Vet inte

9%

BAS: Totalt (n=1012)

Nästan fyra av tio tror att en sekretess-policy betyder att webbplatsen har skapat ett avtal mellan sig och sina användare om hur datan kommer att användas

FRÅGA: När en webbplats har en sekretesspolicy, betyder det att webbplatsen...

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (38%)

- Män (44%)
- De i åldern 18-29 år (47%) och 30-49 år (47%)
- Universitetsutbildade (49%)
- Tjänstemän (47%)

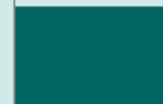
3.

Har skapat ett avtal mellan sig och sina användare om hur datan kommer att användas

38%

Kommer inte att dela sina användares personuppgifter med tredje part

37%

Behåller inte någon personligt identifierbar information om sina användare

6%

Följer etiska riktlinjer för marknadsföring/annonsering

5%

Vet inte

14%

BAS: Totalt (n=1012)

En av fem svarar att "https://" i en webbadress innebär att information på webbplatsen krypteras

FRÅGA: Vad betyder det när en webbplats har "https://" i början av sin webbadress, till skillnad från "http://" utan "s"?

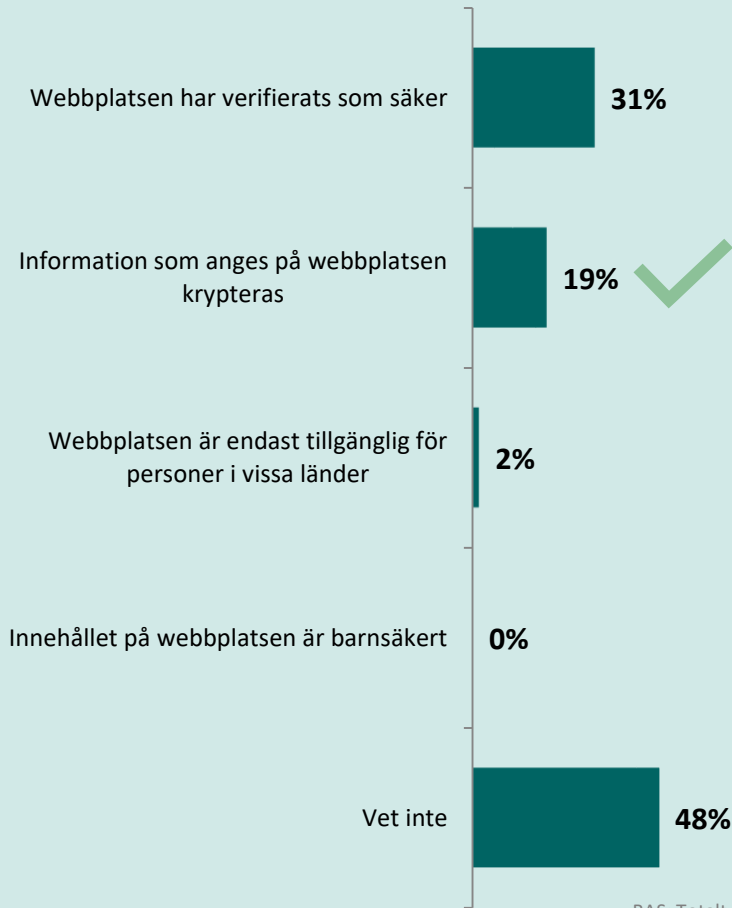
Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (19%)

- Män (29%)
- Åldersgrupp 18-29 år (24%) och 30-49 år (29%)
- Universitetsutbildade (29%)
- Tjänstemän (28%)

4.

BAS: Totalt (n=1012)

Drygt hälften svarar att nätfiske kan ske genom e-post, sociala medier, webb och i sms

FRÅGA: Var någonstans kan man råka ut för nätfiske (även kallat phishing), dvs bedrägerier på nätet?

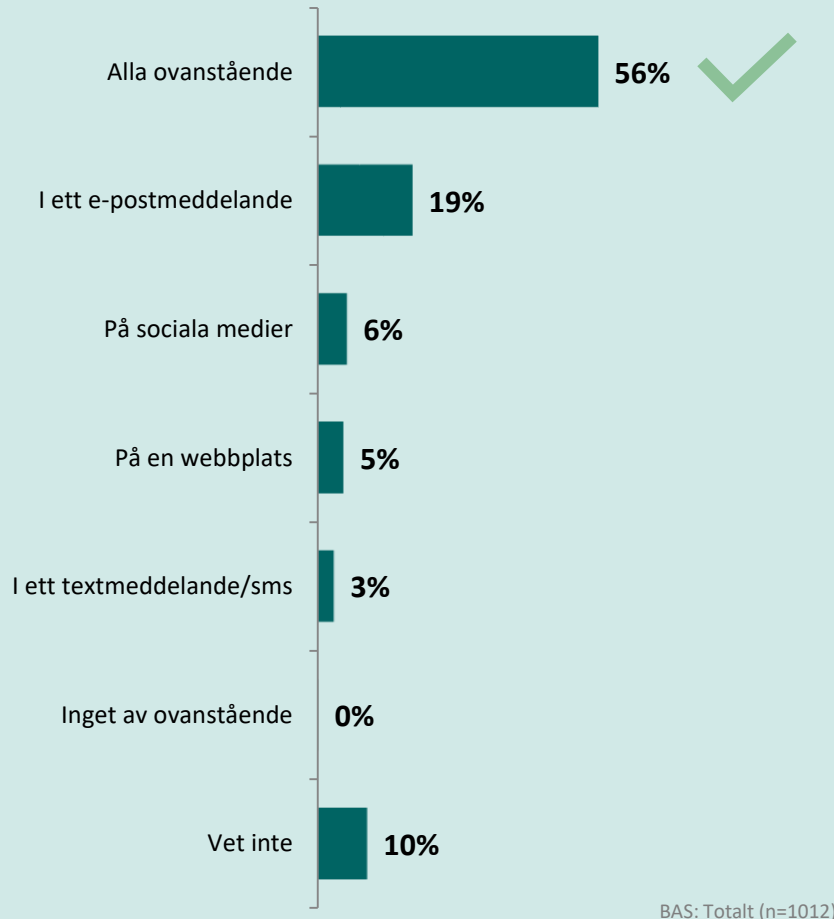
Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (56%)

- De i åldern 18-29 år (63%)
- Universitetsutbildade (62%)

5.

En av tre svarar att WhatsApp och Instagram ägs av Facebook

FRÅGA: Vilka två företag som listas nedan ägs av Facebook?

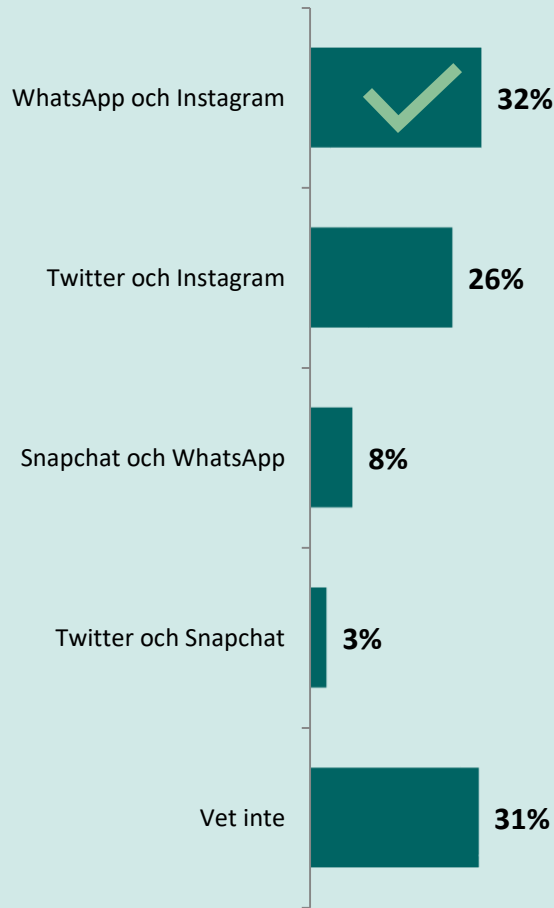
Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (32%)

- Män (37%)
- Åldersgrupp 18-29 år (47%) och 30-49 år (43%)
- Universitetsutbildade (41%)
- Tjänstemän (40%)

6.

BAS: Totalt (n=1012)

Tre av tio svarar att principen om nätneutralitet beskriver att internetleverantörer ska behandla all internettrafik på ett likvärdigt vis

FRÅGA: Termen "nätneutralitet" beskriver principen att...

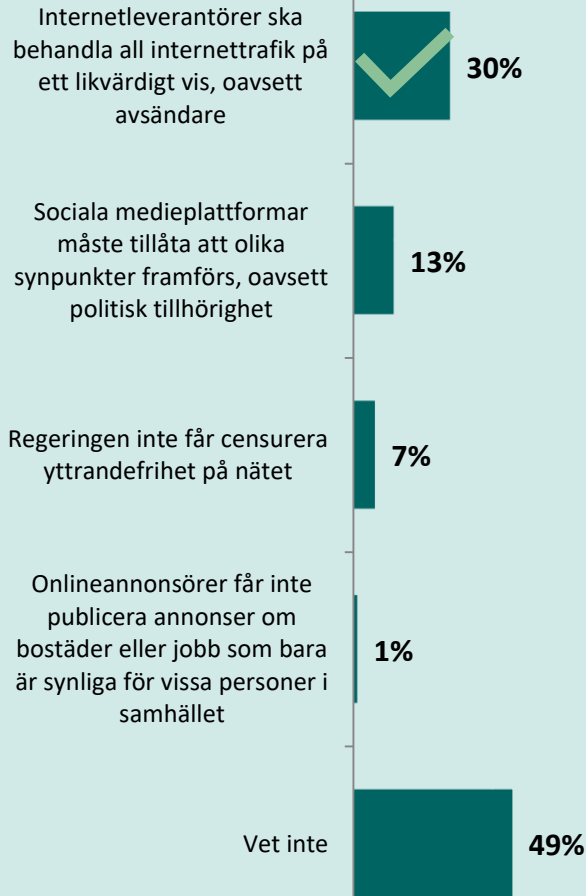
Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (30%)

- Män (37%)
- Universitetsutbildade (40%)
- Tjänstemän (36%)

7.

BAS: Totalt (n=1012)

Tre av tio svarar att inkognitoläge innebär att medarbetare som använder samma dator inte se ens aktiviteter online

FRÅGA: Många webbläsare erbjuder en funktion som kallas "privat surfning" eller "inkognitoläge". Om någon öppnar en webbsida på sin jobbdator med inkognitoläge, vilken av följande grupper kan då inte se deras aktiviteter online?

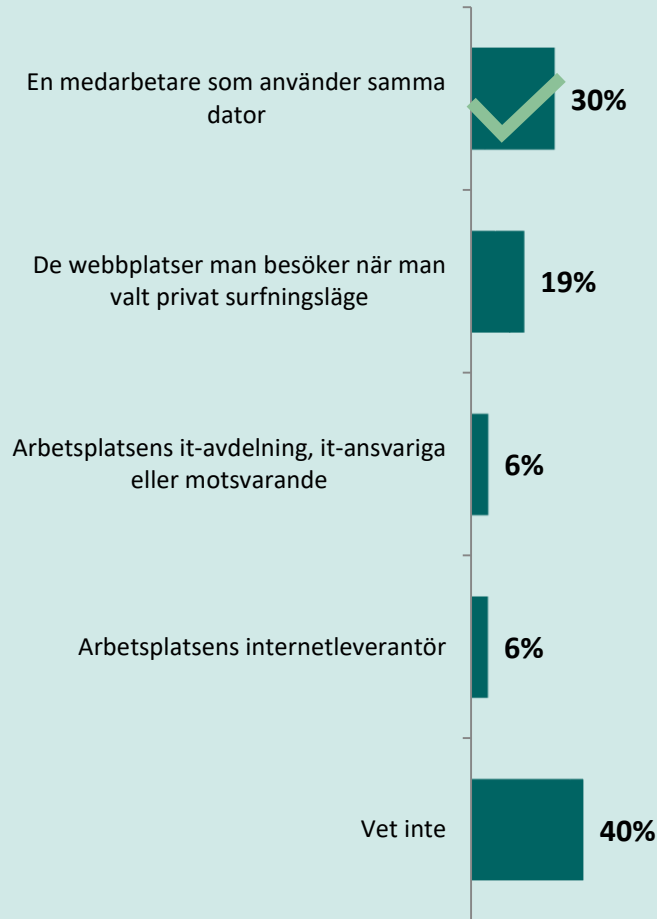
Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Rätt (30%)

- Män (43%)
- Åldersgrupp 18-29 år (46%) och 30-49 år (36%)
- Tjänstemän (37%)

8.

BAS: Totalt (n=1012)

En av tre svarar rätt på bilden om tvåfaktorsautentisering

FRÅGA: Vissa webbplatser och onlinetjänster använder en säkerhetsprocess som kallas tvåstegs-eller tvåfaktorsautentisering. Vilken av följande bilder är ett exempel på tvåfaktorsautentisering?

9.

Bild A: 34%

Bild B: 9%

Bild C: 4%

Bild D: 5%

Customer Login

Username

Password

Show

Enter your 6-digit code

We sent a code to [***] ****-****,

Enter code (expires in 24 hours)

Resend Code

Log In

Confirm your Security Image and Keyword

Username: Not Me

Security Image:

Keyword:

Enter Your Password

Password

Password is case-sensitive

Log In

Please answer your security questions.

These questions help us verify your identity.

Who was your best childhood friend?

Answer

In which city did your mother and father meet?

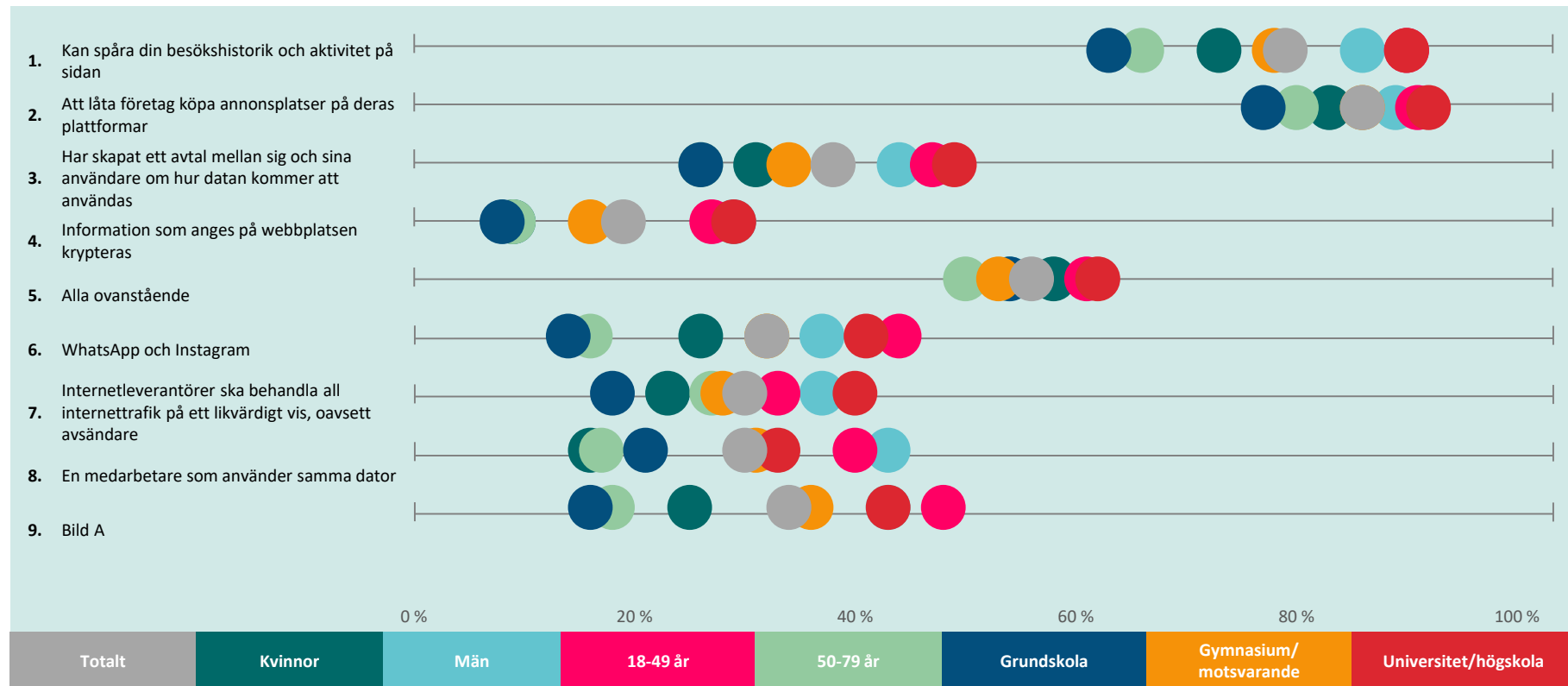
Answer

Forgot your answers? [Send reset security info email to dxxx@mac.com](#)

Alla ovanstående: 13%

BAS: Totalt (n=1012)

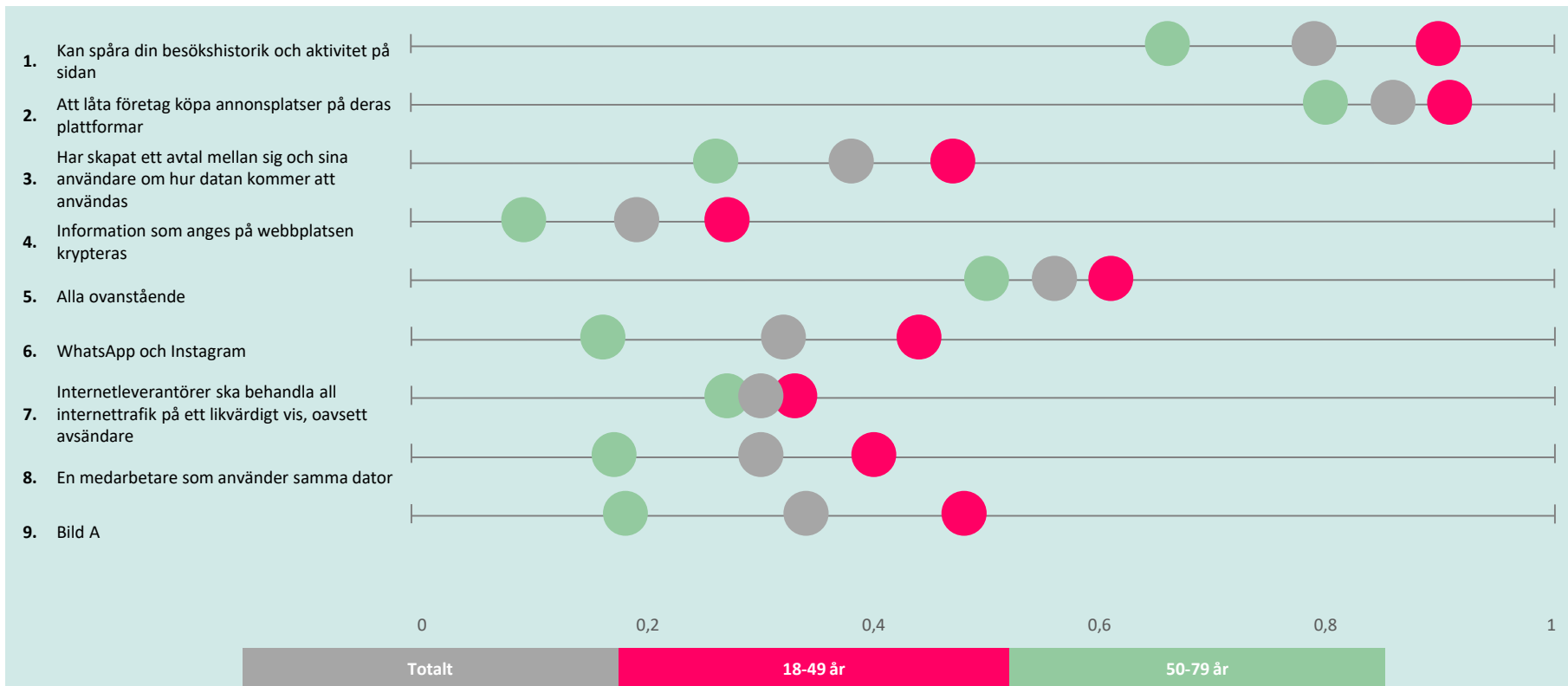
Andel korrekta svar – fördelat på kön, ålder och utbildning

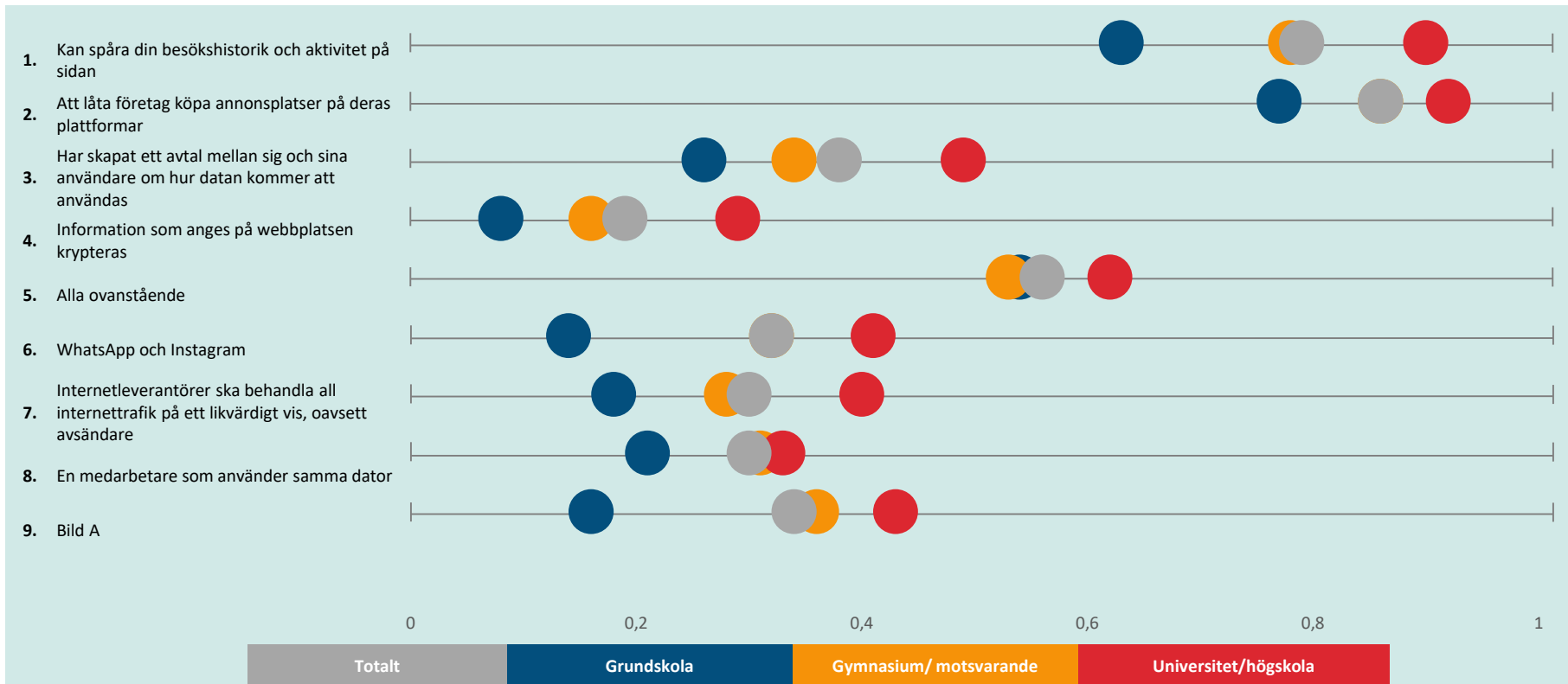
Andel korrekta svar – fördelat på kön

Andel korrekta svar – fördelat på ålder

Andel korrekta svar – fördelat på utbildning

A smartphone is shown at an angle, partially obscured by a semi-transparent teal overlay. The background features a bokeh effect with out-of-focus light circles in shades of teal and yellow. The title text is positioned on the left side of the slide.

Om demokrati, internet och bibliotek

Sammanfattning - Om demokrati, internet och bibliotek

- Drygt fyra av tio svenskar prenumererar på en eller flera dagstidningar idag. En av tre prenumererar på en tidning, och en av tio på flera.
- Vanligaste tidningarna att prenumerera på är DN, SvD och GP.
- Av de som inte prenumererar på någon dagstidning svarar varannan person att de tycker att det finns tillräckligt med gratis nyheter, en av tre tycker att det inte är värt det och drygt en av tio svarar att de inte har råd.
- Två av tre svenskar blir stoppad av betalväggar en eller flera gånger i veckan. Av de som ser sig själva som mycket eller ganska digitala är det tre av fyra.
- Nästan åtta av tio svarar att annonser är den huvudsakliga intäkten för tidningar.
- Tre av fyra svarar att de bästa med internets utveckling är att få tillgång till mycket information.
- Ungefär varannan person svarar att de sämsta med internets utveckling är näthat och hot, svårigheten att veta vilka källor man kan lita på eller desinformation och propaganda.
- Sju av tio svenskar ser sig själv som en mycket eller ganska digital person.

Drygt två av fem svenskar prenumererar på en eller flera dagstidningar idag

FRÅGA: Prenumererar du på någon eller några dagstidningar idag?

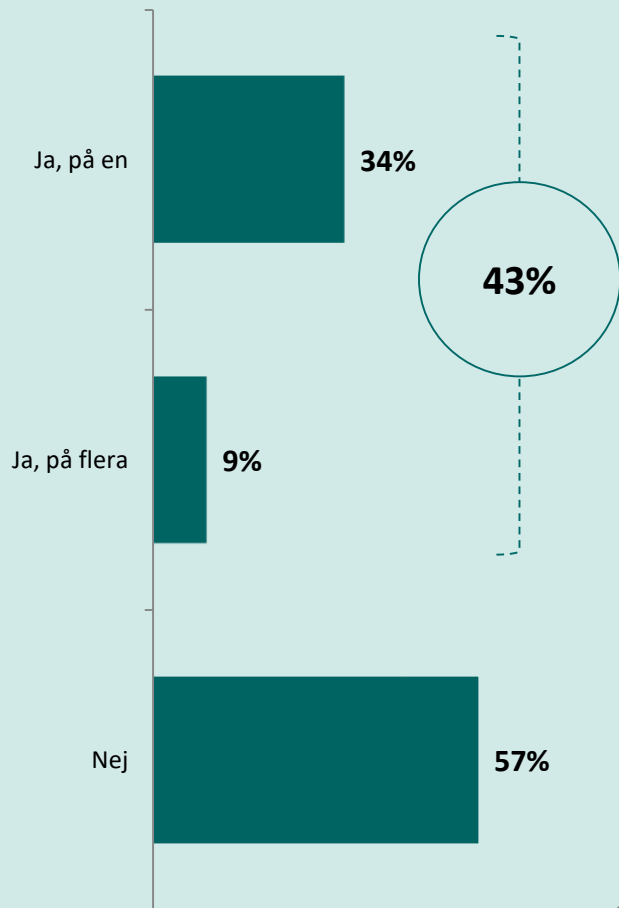
Prenumerationen kan gälla både digital- och papperstidning

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

Netto: ja (43%)

- De som i högre grad svarar att de prenumererar på en dagstidning är de som är 50 år eller äldre (58%) och de äldsta, som är mellan 65-79 år svarar i högre grad ja, flera (16%).
- Pensionärer prenumererar i högst grad (69%), vilket även tjänstemän gör (49%).
- Även höginkomsttagare, de som har en hushållsinkomst på över 800tkr (58%) prenumererar i högre grad.
- Regionalt ser vi att varannan person boende i Sydsverige svarar att de prenumererar (50%). Lägst är andelen i Mellansverige (37%).

BAS: Totalt (n=1012)

Vanligaste tidningarna att prenumerera på: DN, SvD och GP

FRÅGA: På vilken eller vilka dagstidningar prenumererar du idag?

BAS: Prenumererar (n=432)

Av de som inte prenumererar på någon dagstidning:

Varannan tycker att det finns tillräckligt med gratis nyheter

FRÅGA: Varför prenumererar du inte på några dagstidningar idag?

Flera svar möjliga

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad följande:

Det finns tillräckligt mkt nyheter helt gratis (50%)

- De som ser sig som mycket eller ganska digitala personer svarar i högre grad att det finns tillräckligt med gratis nyheter (54%).

Inte värt pengarna (34%)

- Boende i Mellansverige (42%) och mellanstora städer (42%) svarar att det inte är värt pengarna i högre grad.

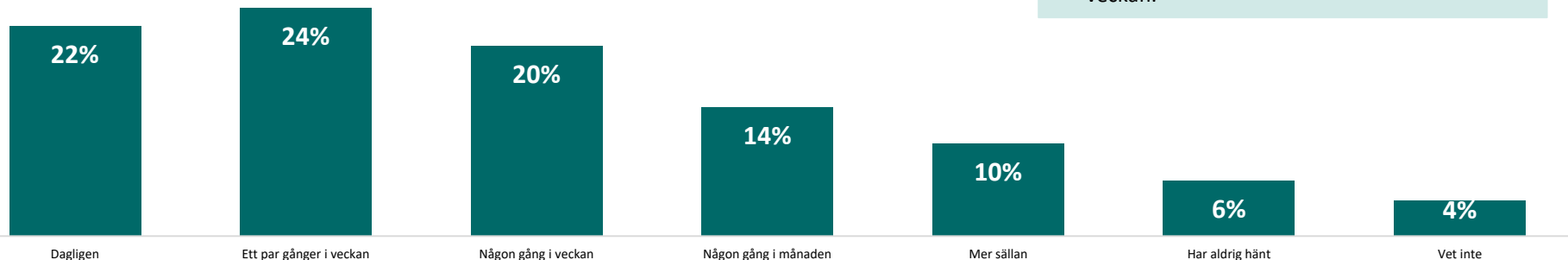

BAS: Prenumererar inte på en dagstidning (n=578)

Två av tre svenskar blir stoppad av betalväggar en eller flera gånger i veckan – bland de som ser sig som digitala är det tre av fyra

FRÅGA: Ungefär hur ofta har en betalvägg stoppat dig från att läsa någon artikel du velat läsa online?

67 procent blir stoppad av betalväggar en eller flera gånger i veckan →

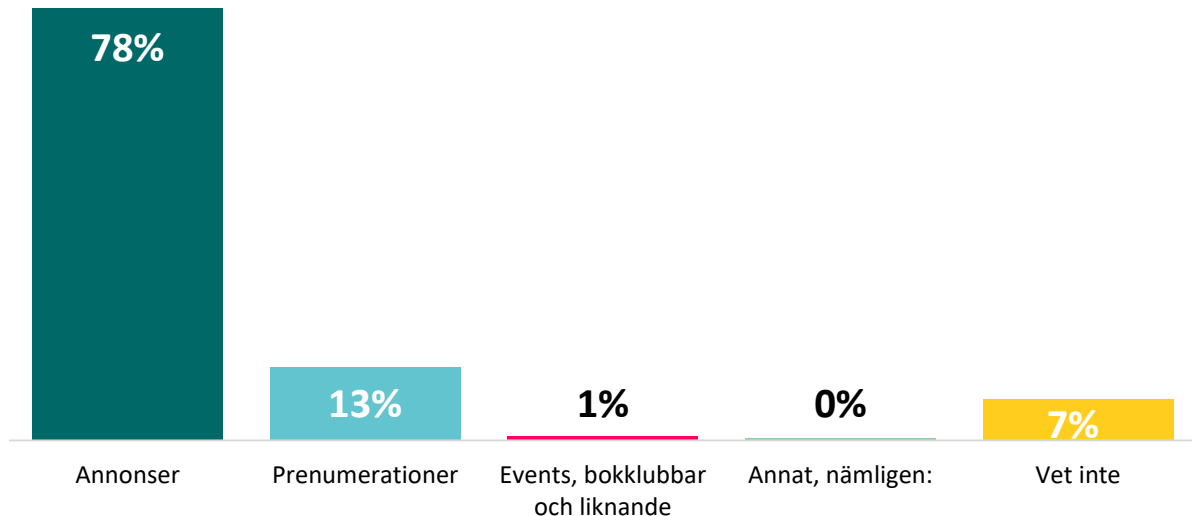

- Tre av fyra personer (75%) som ser sig själv som mycket eller ganska digitala personer blir stoppade av en betalvägg en eller flera gånger i veckan.

BAS: Totalt (n=1012)

Nästan åtta av tio svarar att annonser är den huvudsakliga intäkten för tidningar

FRÅGA: Vilken är den huvudsakliga intäkten för dagstidningar?
(oavsett digitalt eller papperstidningar)

BAS: Totalt (n=1012)

Tre av fyra svarar att de bästa med internets utveckling är att få tillgång till mycket information

FRÅGA: Vad är det bästa med internets utveckling?

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

- De i åldern 18-29 år svarar i högre grad att de fått tillgång till mycket information (86%), men även att det gjort att de träffat nya vänner (18%). De i åldern 30-49 år svarar i högre grad att internet "krymper" världen (58%).

BAS: Totalt (n=1012)

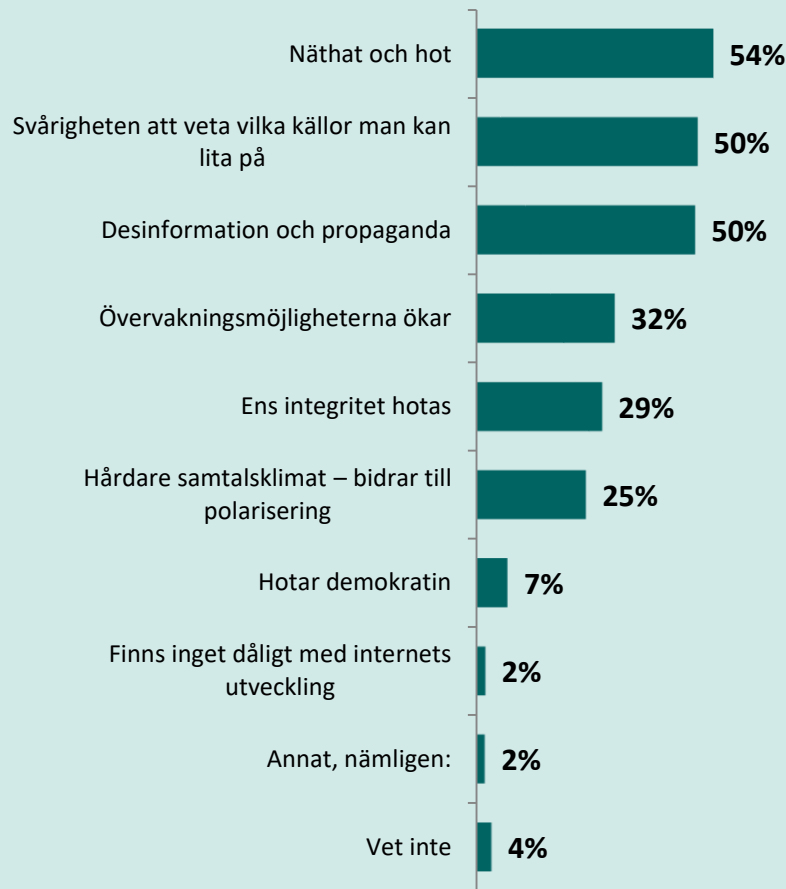
Omkring varannan person svarar att de sämsta med internets utveckling är näthat och hot, svårigheten att veta vilka källor man kan lita på eller desinformation och propaganda

FRÅGA: Vad är det sämsta med internets utveckling?

Signifikanta skillnader mot totalen

Följande undergrupper svarar i högre grad:

- Kvinnor svarar i högre grad att det sämsta är näthat och hot (58%) och svårigheter med att veta vilka källor man kan lita på (54%). Män svarar i högre grad att det är att övervakningsmöjligheterna som ökar (37%).
- Yngre svarar i högre grad att det sämsta är desinformation och propaganda (63%) och att ens integritet hotas (38%), medan de som är i åldern 30-49 år i högre grad svarar näthat och hot (61%) och ett hårdare samtalsklimat (29%).

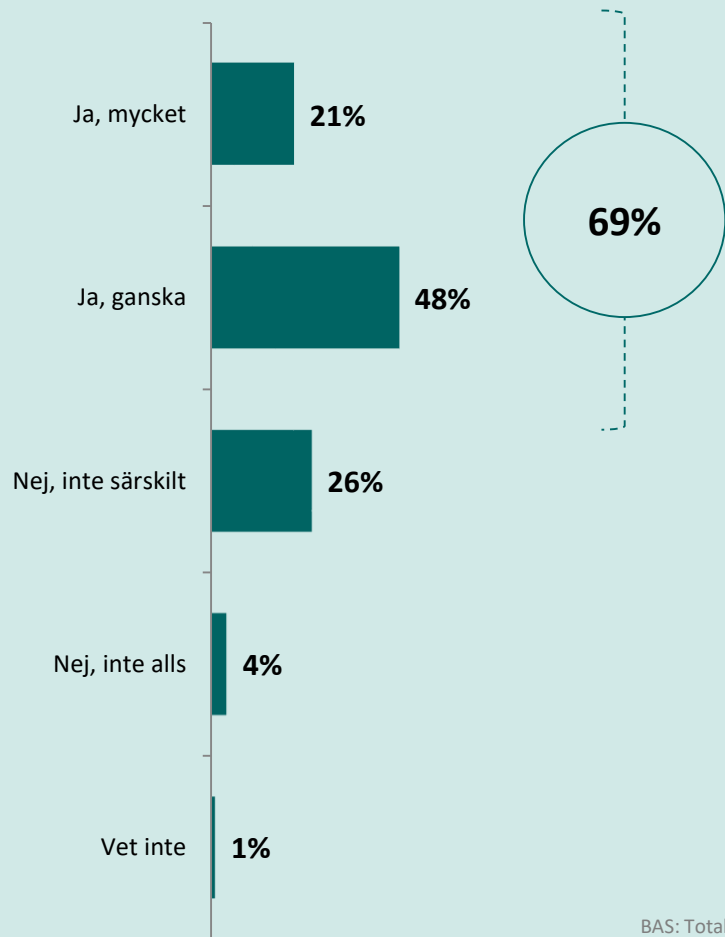
BAS: Totalt (n=1012)

Sju av tio ser sig själv som en mycket eller ganska digital person

FRÅGA: Ser du dig själv som en digital person?

Signifikanta skillnader mot totalen

- Män svarar i högre grad att de är mycket digitala (26%) jämfört med kvinnor (17%).
- De som är upp till 49 år svarar i högre grad att de är digitala (83%), medan de som är 50 år eller äldre svarar att de är digitala i lägre grad (52%).
- Utbildning har också betydelse. De med universitetsutbildning svarar i högre grad att de är digitala (76%).

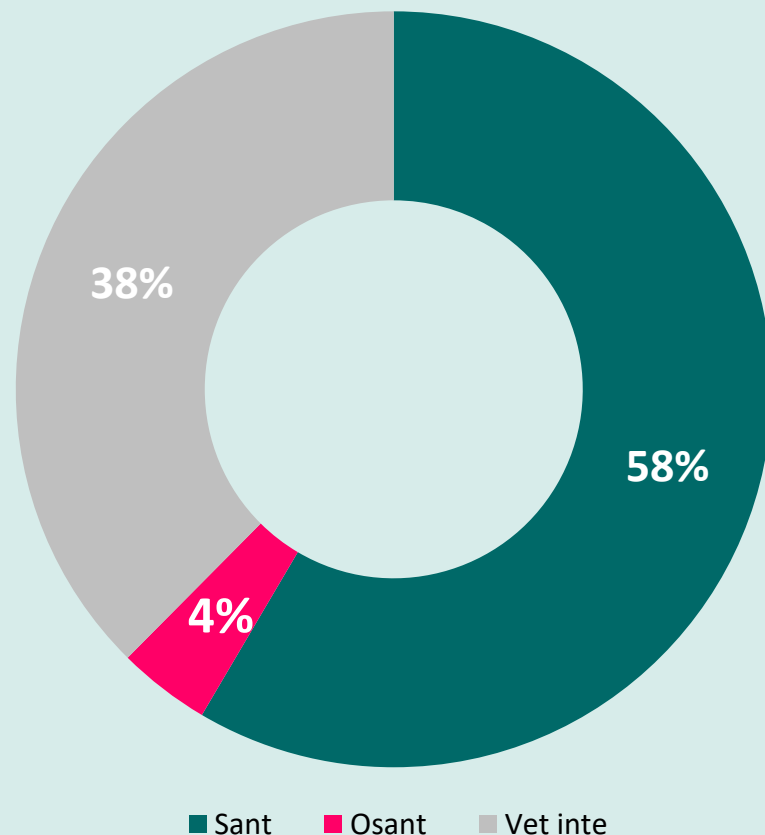
BAS: Totalt (n=1012)

Nästan sex av tio känner till att svenska bibliotek har en lagstadgad uppgift att främja demokrati och fri åsiktsbildning – stor andel vet ej

FRÅGA: Känner du till om följande är sant eller osant? Svenska bibliotek har en lagstadgad uppgift att främja demokrati och fri åsiktsbildning.

Signifikanta skillnader mot totalen

- De med en universitetsutbildning (69%) och de som prenumererar på en dagstidning (65%) svarar i högre grad att det är sant.
- Yngre, de i åldern 18-29 år, svarar i högre grad att de inte vet (44%), de gör även de med en grundskole- eller gymnasieutbildning som högst avslutade utbildning (46% resp. 42%) och de som inte prenumererar på en dagstidning (42%).

BAS: Totalt (n=1012)

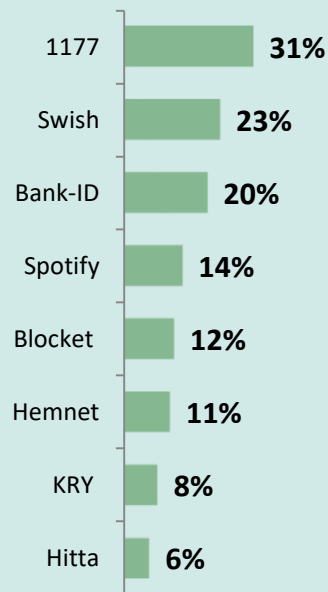

Ägare till företag, appar och tjänster

Sammanfattning – största ägare

- Störst andel svenskar, tre av tio, svarar att de vet vem som äger 1177 Vårdguiden. Här svarar majoriteten korrekt att de är Sveriges regioner och landsting.
- Swish och Bank-ID hamnar på andra respektive tredje plats då omkring en av fem svarar att de vet vem som äger dessa. De som svarat att de känner till ägarna svarar i hög grad "bankerna".
- Lägst andel har en uppfattning om vem som äger Hitta och Kry. En av tjugo svarar att de vet vem som äger Hitta och knappt en av tio svarar att de vet vem som äger KRY. De som svarat att de känner till vem som äger Hitta svarar i högst grad "Telia", medan för KRY skriver störst andel "privat".

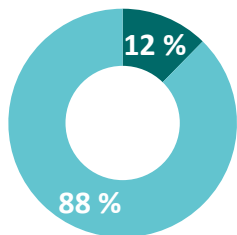
Svarat att de vet vem som äger följande tjänst:

14 procent svarar att de vet vem som äger Spotify

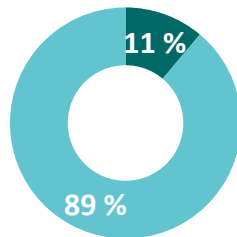
Här kommer en lista på olika tjänster. Vet du vilka som är största ägare i följande företag/appar/tjänster:

Blocket

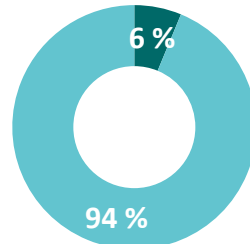
■ Ja, nämligen: ■ Nej

Hemnet

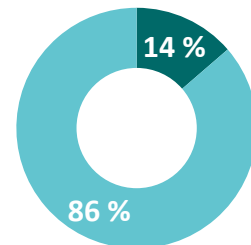
■ Ja, nämligen: ■ Nej

Hitta

■ Ja, nämligen: ■ Nej

Spotify

■ Ja, nämligen: ■ Nej

Nyligen Privat Bonnier Företag
Här Schibsted Aftonbladet Ebay
Telia Google

Bonnier Atlantic Mäklarna
Mäklarsamfundet Amerikanskt
Svensk General Mäklarfirmor

Och Management Eniro Sprint
Tele Capital Telia Bonnier
Aftonbladet Schibsted

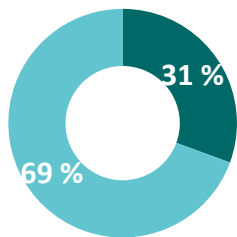
Skivbolag Daniel Och
Spotify Ek Facebook
Google

BAS: Totalt (n=1012)

Störst andel, tre av tio, svarar att de vet vem som äger 1177

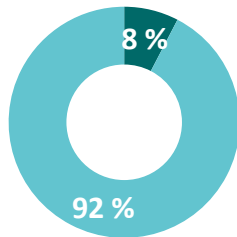
Här kommer en lista på olika tjänster. Vet du vilka som är största ägare i följande företag/appar/tjänster:

1177 Vårdguiden

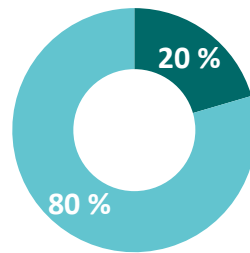
■ Ja, nämligen: ■ Nej

KRY

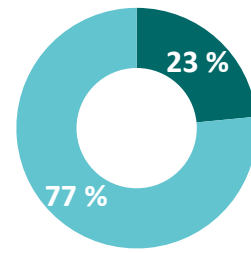
■ Ja, nämligen: ■ Nej

BANK-ID

■ Ja, nämligen: ■ Nej

Swish

■ Ja, nämligen: ■ Nej

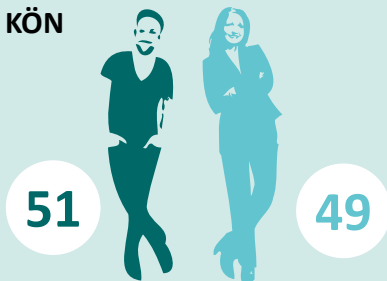

BAS: Totalt (n=1012)

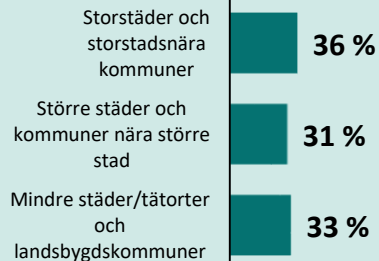
Om deltagarna

Bakgrund

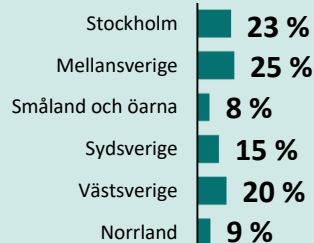
KÖN

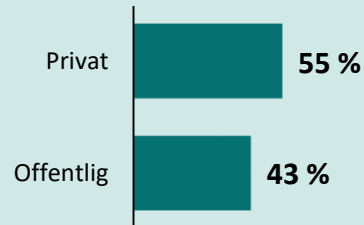
ORT

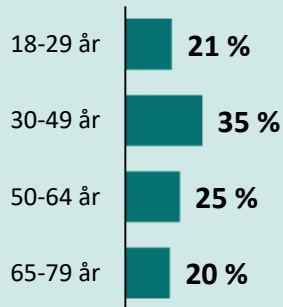
REGION

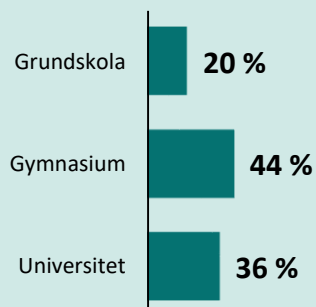
SEKTOR

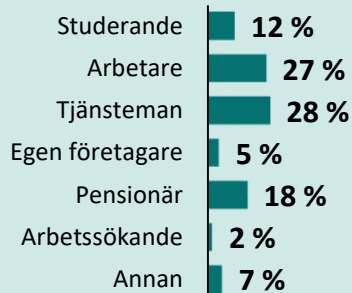
ÅLDER

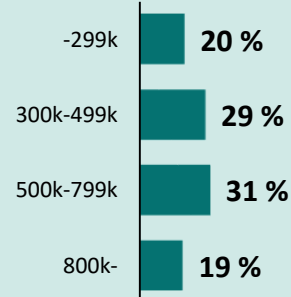
UTBILDNING

SYSSELSÄTTNING

HUSHÅLLSINKOMST

BAS: Samtliga (n=1 012)

Om Novus undersökningar

Kort om Novus Sverigepanel

Novus Sverigepanel består av ungefär 40 000 paneldeltagare. Panelen är slumpmässigt rekryterad (man kan inte anmäla sig själv för att tjäna pengar eller för att man vill påverka opinionen) och är riksrepresentativ avseende ålder, kön och region i åldersspannet 18–79 år. Eventuella skevheter i panelstruktur avhjälps genom att ett riksrepresentativt urval dras från panelen samt av att resultatet vikts.

Vi vårdar vår panel väl genom s.k. panelmanagement. Det innebär bl.a. att vi ser till att man inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, inte heller i flera liknande undersökningar. Vi har också ett system för belöningar till panelen.

Undersökningsgenomförande

Ett urval ur panelen dras. Dessa får en inbjudan till undersökningen via e-post. Inbjudan innehåller information om hur lång tid undersökningen tar att besvara, sista svarsdatum samt en länk som man klickar på för att komma till frågeformuläret. Man kan besvara alla frågor på en gång alternativt göra paus och gå tillbaka till frågeformuläret vid ett senare tillfälle.

När datainsamlingen är klar påbörjas databearbetningen. Därefter produceras tabeller och en rapport sammanställs.

Fråga gärna efter mer information kring vårt panelmanagement!

Kort om kvalitet i webbpaneler

Novus Sverigepanel håller hög kvalitet. Vi genomför kontinuerligt kvalitetskontroller och valideringar av både panelen och de svar som paneldeltagarna ger.

I jämförande studier (andra webbpaneler) har vi konstaterat att panelisterna i Novus panel tar längre tid på sig för att svara på frågor och att det finns en logik i svaren (exempel: om man tycker om glass och choklad, då tycker man också om chokladglass). I de självrekryterade panelerna ser vi inte denna logik i samma utsträckning.

Vi ser också att våra panelister har ett mer "svensson-beteende" än självrekryterade paneler, där man i är bl.a. väldigt internetaktiv.

Novus panelister får i snitt 12 undersökningar per år, vilket är betydligt färre undersökningar än i många andra paneler, och ger en högre kvalitet i genomförandet. En annan mycket viktig kvalitetsaspekt är att ange deltagarfrekvens (svarsfrekvens) vilket är ett krav enligt samtliga branschorganisationer.

Några viktiga checkpoints när man genomför webbundersökningar i paneler:

- Panelen ska vara slumpmässigt rekryterad för att kunna spegla verkligheten.
- Undersökningsföretaget ska alltid kunna redovisa deltagarfrekvens för varje enskild undersökning.
- Panelisterna ska inte vara proffstyckare, dvs. få för många undersökningar. Får man fler än två per månad finns risken att man blir proffstyckare och svarar på undersökningen av fel skäl.
- Panelen ska skötas med ett bra panelmanagement avseende belöningar, validering av svar osv.
- Tid för fältarbetet (genomförandet av intervjuer) ska alltid redovisas och helst innehålla både vardagar och helgdagar.

Publiceringsregler

Novus varumärke är en garant för att en undersökning har gått rätt till och att slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen.

Enligt internationella branschregler (ESOMAR) är Novus som undersökningsföretag ansvariga för att våra undersökningar tolkas rätt vid första publicering.

För att säkerställa att våra undersökningar presenteras på ett korrekt sätt ber vi alltid att få se den text som skrivs med syfte att publiceras där Novus undersökningar omnämns.

Novus förbehåller sig rätten att korrigera felaktiga siffror och tolkningar som har publicerats.

Vi på Novus älskar frågor

Novus team

Konsult

Mats Elzén

Mobil: 0720700329

E-post: mats.elzén@novus.se

Projektledare

Katarina Hajdu

Mobil: 0728562091

E-post: katarina.hajdu@novus.se

Dataanalytiker och statistiker

Åsa Lindgren